

מראי מקומות - פסחים

מו:

ה. האופה מיום טוב לחול רב חסדא אמר לוקה וכו' בקובץ שעורים (אות קצ"ט) הביא מדברי המאירי, שגם לפי רב חסדא, אם בסוף היום יבואו אורחים אינו לוקה. והקובץ שעורים הקשה על זה, וכתב לפרש מחלוקת רבה ורב חסדא באופן אחר, שרבה סובר שכיון שאילו אפה על הספק אולי יבואו אורחים, פשוט שאינו לוקה, שהרי אפשר שבאמת יהיה צריך לזה ביו"ט, לכך סובר רבה שגם אם אין כוונתו לאורחים, אין לוקה על זה. ולדעת רב חסדא כל שלא היתה מחשבתו בשביל אורחים, הרי זו מלאכת איסור ולוקה עליה [ולפי זה אף אם לבסוף יבואו אורחים ילקה, כיון שלא היתה מחשבתו לאורחים הרי זה מעשה איסור].

והמהר"ם חלאוה כתב, שמדובר באמר בפירוש שדעתו לאפות לצורך חול, שאם לא כן הרי זה התראת ספק, שמא יאכלהו בו ביום.

ו. הואיל ומיקלעי ליה אורחים

כתב החכמת שלמה (ביצה ב: בתוד"ה והיה) בפירוש דברי התוס' שם, שבזמננו שלא מצוי שיבואו אורחים, שוב בטל ההיתר של הואיל ומיקלעי אורחים. אולם לפירוש המהר"ם שי"ף שם אין זו כוונת התוספות, אלא כוונתם לפרש לפי הצד שאין סוברים כרבה לענין הואיל, ולא שבזמננו משתנה הדין.

ז. אלא כדי שיכול לאכול הימנה כזית צלי מבעוד יום כתב הברכת אברהם בשם האפיקי ים (ב; י"ד), שמכאן מוכח שההיתר להכין אוכל נפש ביו"ט הוא רק כשמכין לכל הפחות כזית, ודלא כשיטת הטורי אבן, שנקט בפשיטות שגם פחות מכזית מותר. והברכת אברהם כתב ליישב, שההיתר כאן הוא מצד מה שהוא ראוי לו, ויש לומר שמדובר שפחות מכזית אינו ראוי לו, ולכך אין לו היתר לשחוט ביו"ט עבור פחות מכזית, כיון שאינו ראוי לו.

ח. גמר בלבו לאכול כזית פירש רש"י, גמר בלבו לאנס את עצמו ולעבור על דעתו ולאכול כזית. וכתב האפיקי ים (ב; י"ד, ד"ה ולכאו), שיש להוכיח מכאן כשיטת הטורי אבן, שגם אכילה שלא כדרכה כלולה ב'אך אשר יאכל לכל נפש', שהרי אכילה גסה היא אכילה שלא כדרכה. ועיין שם עוד מה שדן בזה.

א. לא זהו חמץ שמוזהרין עליו בבל יראה וכו' כתב הרש"ש, שמכאן ראייה שלא כדברי הפתחי תשובה (יו"ד שכ"ב, ב') שכתב שהבעה"ב חייב באחריות החלה עד שתבא ליד כהן, משום שאם כן מדוע לא יעבור עליו כמו שעובר בחמץ של נכרי שקיבל עליו אחריות, שהדין הוא שעובר הישראל על זה בבל יראה. אלא ודאי אינו חייב באחריות החלה, ואינו דומה לראשית הגז, שעדיין יכול לקיים מצות ראשית הגז בגזיזה אחרת, אבל כאן הרי כבר נפטרה העיסה, ולא שייך להפריש עוד חלה, וע"כ אינו חייב באחריותה.

ב. אלא מפרישתה ומניחתה עד

הערב ואם החמיצה החמיצה

הקשה בקבא דקשייתא (קו' י"ד), כיצד יכול להפריש, והרי סופה של החלה לילך לאיבוד, שהרי בערב יתחייב לשורפה, וגם לאחר הפסח היא אסורה, וכיון שהתרומה הולכת לאיבוד, לא חל עליה כלל שם תרומה, וצע"ג.

ג. דרבי אליעזר סבר טובת הנאה ממון

תמה הרש"ש, כיצד שייך לומר בזה טובת הנאה ממון, הרי אינו שוה כלום, שהרי הוא אסור בהנאה, ודוחק לומר שסובר כרבי יוסי הגלילי שחמץ בפסח מותר בהנאה. וכתב, שכיון שלענין בל יראה ובל ימצא עשאו הכתוב כאילו הוא ברשותו, לכך גם לענין זה רואים זאת כאילו היה מותר בהנאה, ועובר על בל יראה ובל ימצא.

ד. דרבי אליעזר סבר הואיל ואי בעי

איתשיל עלה ממוניה הוא

הקשה השער המלך (יו"ט ג, ט'), שהלא קיי"ל אין נשאלין בשבת אלא לצורך השבת, ומשמע שהוא הדין ליום טוב, וכיון שאין נשאלים מדוע יעבור בבל יראה, הרי אין זה ממונו. ותירץ שהאיסור לישאל הוא מדרבנן, וכיון שמדאורייתא נשאלים עובר על איסור בל יראה. [ויש לדון בזה, שכיון שאסור לשאול מדרבנן, ממילא אף מדאורייתא לא יהיה חשיב ממונו]. עוד תירץ, שלענין בל יראה אין צריך שיהא בידו להשאל דוקא באותו היום, אלא כיון שבידו להישאל למחר חשוב ממונו לעבור עליו בבל יראה, לפי שאם ירצה ימתין להשאל עד למחר.